

Tęsiant bičiulystę su dailininke Emilija Gaspariūnaite-Taločkiene dviguba šventė vyko Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje. Pristatyta knyga „Emilija Gaspariūnaitė-Taločkienė: tapybos audinio poetika“ (sudarytoja Žilvinė Gaižutytė-Filipavičienė), o bibliotekai perduota jau 4-oji menininkės kūrinių kolekcija – dar 72 piešiniai, akvarelės, koliažai, tapybos, grafikos darbai, sukurti 1986–2024 metais.

„Didelė atsakomybė, o dar labiau džiaugsmas, kad mumis pasitiki tokia menininkė. Pažadu: jos darbai ir toliau džiugins ne tik bibliotekininkų, bet ir visuomenės akis, nes bus eksponuojami įvairiose erdvėse. Kita vertus, tikiu, jog čia ne pabaiga – Emilija mus dar nudžiugins“, – sako bibliotekos direktorė Greta Kėvelaitienė.

Bendras vardiklis - Lietuva

Albumą „Emilija Gaspariūnaitė-Taločkienė: tapybos audinio poetika“ išleido Lietuvos kultūros tyrimų institutas, sudarytoja – dr. Žilvinė Gaižutytė-Filipavičienė.

„Apie jį svajojau visą gyvenimą. Neturėjau galimybių išsileisti savo lėšomis, todėl esu labai dėkinga Lietuvos kultūros tyrimų institutui – už albumą, apie kurį dar negaliu kalbėti be ašarų“, – laiminga E. Gaspariūnaitė-Taločkienė.

„Ši knyga – tarsi dailininkės kūrybos vainikavimas. Na, o mus su Emilija suvedė gyvenimas. Jos kūryba žavėjo nuo pat pradžių. Buvo nuolatinė Dailės galerijos parodų rengėja ir dalyvė. Gaila, kad Panevėžį paliko, tačiau dvasia liko čia: Paįstrys – gimtinė, o skulptorius Juozas Zikaras – jos guru, daug energijos išliejo jo atminimui ir kūrybai išsaugoti, įprasminti“, – sako buvusi ilgametė Panevėžio miesto dailės galerijos direktorė Jolanta Lebednykienė.

„Emilija Gaspariūnaitė-Taločkienė: tapybos audinio poetika“ – 6-oji Lietuvos kultūros tyrimų instituto serijos, kuria pristatoma, dokumentuojama mažiau tyrinėtų, platesnei publikai pažįstamų, dailės epicentre nesisukančių dailininkų kūryba, knyga. Vertingiausi Emilijos kūriniai – „tekstiliniai“, muzikalūs, virpantys. Pagrindinės temos – gamtos grožis. Lietuvos istorija, kultūra (ypač etninė). O bendras vardiklis – Lietuva, kuri menininkei rūpi labiausiai“, – teigia dr. Žilvinė Gaižutytė-Filipavičienė.

Neleidžia sumaterialėti

E. Gaspariūnaitės-Taločkienės kūrybą, veiklą puikiai vertina ir jauni žmonės. Savo mintimis dalijosi menotyrininkės Inga ir Alma Laužonytės.

Jos akcentuoja menininkės įvairiaplaniškumą, ypatingą pedagoginį santykį su mokiniais (šie Emilijos ieškojo net išėjus iš meno mokyklos).

Daugiau išskirtinumo – vertybiškumas, gamtos dominavimas nesikišant žmogui, vyraujantys žali tonai, taškavimas, kuriame tarsi užkoduota menininkės istorija, paslaptys. Iš mamos staltiesių atėjęs kvadrato motyvas.

„Kažkada iš tėvų namų Emilija galėjo pasiimti tik vieną daiktą. Ji pasirinko Leonardo da Vinčio „Paskutinės vakarienės“ reprodukciją. Tai vėlgi simboliška – dar vienas paslaptingas kodas į menininkės pasaulį. Apibendrinant galima drąsiai sakyti: Emilijos kūryba neleidžia sumaterialėti, pamiršti tradicijų“, – sako menotyrininkės.

A.Laužonytė prisimena pirmąją pažintį su E. Gaspariūnaite-Taločkienne.

„Reikėjo parengti interviu (jis yra ir albume). Ypatinga patirtis ir profesinis iššūkis, nes kaskart uždavus klausimą Emilija atsakydavo ne žodžiu, o paveikslu. Rikiavo juos vieną paskui kitą... Kol pradėjau žiūrėti kaip į personažus su savo istorijomis (tarp jų – Emilijos), išukančias dar naujų istorijų. Tiesa, kai kalba pasisuko apie vaikystę, Emilija prabilo ir visu kūnu – gestais, žvilgsniu, manieromis. Tai leido ją pažinti kaip moterį, žmoną, pedagogę. Buvo smagu pažinti ir per poezijos prizmę, metaforas (albume spausdinamos jos eilės)“, – pasakojo.

Didžiausias

Su E. Gaspariūnaite-Taločkienne biblioteka bičiuliaujasi nuo 2004-ųjų. Atskiromis dalimis menininkė savo kūriniams pildo bibliotekos meno fondą. Skaičiuojama, kad iš viso bus saugoma apie 400 dailininkės darbų – tai bus didžiausias bibliotekos fondas meno kūrinių originalais. Šiuo metu perduota beveik 320.

1. Gaspariūnaitė-Taločkienė gimė Paistryje (Panevėžio r.). Baigė Valstybinio dailės instituto (dabar – Vilniaus dailės akademija) Dailės pedagogikos fakultetą. Lietuvos dailininkų sąjungos narė, tapytoja, turinti Lietuvos meno kūrėjos statusą. Surengė 65 personalines, dalyvavo per 200 grupinių parodų Lietuvoje ir užsienyje.

Menininkė jau kelis dešimtmečius gyvena sostinėje, tačiau visada atsisukusi į gimtąjį kraštą.

*****

Knygos „Emilija Gaspariūnaitė-Taločkienė: tapybos audinio poetika“ pristatymas – bibliotekos projekto „Maža žemėlapyje, didi pasaulyje“ dalis. Finansuoja Lietuvos kultūros

taryba ir Panevėžio miesto savivaldybė.

Asta Sarapienė

